

۲۲

معلم زیرذره‌بین دانش‌آموزان است

پای محبت سیداحمد سیدباقری،
پیش‌کسوت حوزه تربیت‌بدنی

سمانه آزاد

اولویت‌های
این مرکز
در پرورش معلم
تربیت‌بدنی گفته
است. او همچنین
در باره مسئولیتی که
مدتی است در بخش
ارزیابی عملکرد معاونت
تربیت‌بدنی به عهده
گرفته، توضیحاتی داده است که
در ادامه می‌خوانید.

کشمایسمت‌های گوناگونی در
حوزه تربیت‌بدنی داشته‌اید.
چگونه وارد این حوزه شدید؟

در رشته تحصیلی من تربیت‌بدنی
بود و پیش از انقلاب وارد دانشکده
تربیت‌بدنی و علوم ورزشی (مدرسه عالی ورزش)
شدم اما دوره تحصیلی من به دلیل هم‌زمانی
با اعتصابات و درگیری‌های دانشجویی هفت
سال طول کشید. پس از اتمام تحصیلات هم
باید جذب آموزش و پرورش می‌شدم اما جنگ
تحمیلی آغاز شد. با شروع جنگ ما با بخش
تربیت‌بدنی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب
اسلامی برای آموزش گردان‌ها همکاری کردیم.
در آن بخش، افراد را از لحاظ جسمی برای اعزام
به مناطق عملیات آبی و خاکی آماده می‌کردیم.
پس از پنج شش سال به آموزش و پرورش
آمدم، چرا که به این وزارت‌خانه تعهد داشتم.
قریب به دو سال در آبیگ تدریس کردم. پس
از آن هم به‌عنوان معاون آموزشی مرکز تربیت

اشاره

سیداحمد سیدباقری، از پیش‌کسوتان
حوزه تربیت‌بدنی است و اکنون
به‌عنوان مشاور معاون تربیت‌بدنی و
سلامت وزارت‌خانه آموزش و پرورش فعالیت
دارد. وی که مانند دیگر هم‌قطاران خود
تحصیلاتش را از مدرسه عالی ورزش آغاز
کرده، پیش از معلمی در مدارس، طی
جنگ تحمیلی با بخش تربیت‌بدنی
ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب
اسلامی در آموزش شنا به گردان‌ها
همکاری کرده است. سیدباقری که
۲۴ سال مسئولیت مرکز تربیت‌معلم
شهید چمران را نیز به عهده داشته،
در گفت‌وگو با رشد تربیت‌بدنی از

معلم شهید چمران تهران مشغول به کار شدم.

عهدت زیادی هم مدیر مرکز تربیت معلم شهید چمران بودید.

بله. پس از دو سال که معاون آموزشی مرکز شهید چمران بودم، مسئولیت مدیریت این مرکز را به مدت ۲۴ سال به عهده گرفتم. در آن مرکز در دو دوره فوق دیپلم و لیسانس دانشجو می‌پذیرفتیم. خوشبختانه استادان خوبی در آنجا تدریس می‌کردند که در رشته‌های تخصصی مانند شنا، دو و میدانی و کشتی و ... در فدراسیون‌ها مسئولیت داشتند. برخی رئیس فدراسیون یا سرمربی بودند. با جذب این استادان توانستیم دانشجویان خوبی تربیت کنیم. زمانی که دانشگاه‌ها تعطیل بود و نیروی تربیت شده برای آموزش و پرورش نداشتیم، خداوند به این مرکز خیر و برکت عطا کرد و توانست نیروی مورد نیاز تربیت‌بدنی آموزشگاه‌ها را در آن سال‌ها تأمین کند. از آنجا که اکثر دانشجویان جوان و تازه‌نفس بودند، توانستند خدمات خوبی ارائه دهند و بعضی، مسئولیت‌های زیادی را در استان‌ها به عهده گرفتند. از جمله معاون مدیر کل تربیت‌بدنی، مدیر کل تربیت‌بدنی، معاون تربیت‌بدنی آموزشگاه‌های کشور از همین نیروها تأمین شدند و توانستند خدمات خوبی ارائه دهند. ضمن آنکه برخی از این دانشجویان بعدها ادامه تحصیل دادند و حتی برخی از آن‌ها وارد حوزه پزشکی شدند. این نشان می‌دهد که آموزش‌های آن‌ها توانسته در ارتقای تحصیلی‌شان کمک‌کننده باشد. بعد از باز نشستگی هم به دعوت جناب دکتر حمیدی به معاونت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش آمدم تا با تکیه بر تجربیم در بخش ارزیابی عملکرد معاونت تربیت‌بدنی در استان‌های کشور فعالیت کنم.

بخش ارزیابی عملکرد معاونت تربیت‌بدنی دقیقاً چه وظیفه‌ای به عهده دارد؟

اداره کل ارزیابی وزارت آموزش و پرورش درباره همه معاونت‌ها ارزیابی‌هایی انجام می‌دهد اما سؤالاتی که درباره هر معاونت مطرح می‌شود محدود است. مثلاً ممکن است شش هفت سؤال مربوط به معاونت تربیت‌بدنی باشد. ما کمبودی را احساس و برای معاونت تربیت‌بدنی و سلامت ارزیابی عملکرد تخصصی تعریف کردیم. در واقع، برای سه اداره کل این معاونت و یک فدراسیون دانش‌آموزی آن، سؤالات تخصصی طراحی کردیم. به این ترتیب که همکاران ارزیاب در هر استان، هم اداره کل

سلامت، اداره کل تربیت‌بدنی، اداره کل مراقبت و هم فدراسیون دانش‌آموزی را بررسی می‌کنند. وقتی همه استان‌ها بررسی و ارزیابی شدند، ما ارزیابی کلی از وضعیت معاونت‌های تربیت‌بدنی در سراسر کشور داریم که به ما کمک می‌کند بدانیم آیا به اهدافی که توسط وزارتخانه تعیین شده است رسیده‌ایم یا خیر. همچنین در کدام استان‌ها ضعف وجود دارد؛ چرا که ما نمی‌توانیم با یک نسخه همه استان‌ها را درمان کنیم. هر کدام مشکلات خاص خود را دارند. این ارزیابی به ما کمک می‌کند اشکالات مسیر رسیدن به اهداف را درک کنیم و بتوانیم استان‌ها را یاری دهیم.

پس اکنون شما یک کارنامه کلی از وضعیت معاونت‌های تربیت‌بدنی دارید.

بله. اما چون این ارزیابی برای نخستین بار و به‌طور آزمایشی انجام شده است، نمی‌توانیم قضاوتی براساس آن داشته باشیم. اکنون در حال برطرف کردن اشکالات هستیم. مثلاً در دوره جدید برای بررسی هر کدام از ادارات معاونت تربیت‌بدنی هم سؤالات خاصی را طراحی کرده‌ایم و ارزیاب خاص این موضوع هم فعالیت این اداره را بررسی می‌کند. به این ترتیب، ما اطمینان خواهیم داشت که همه پاسخ‌هایی که دریافت کرده‌ایم، تخصصی است. نکته‌ای که باید به آن توجه کرد این است که ما براساس این ارزیابی استان‌ها را باهم مقایسه نمی‌کنیم بلکه با عملکرد خودشان در دوره‌های زمانی متفاوت مقایسه می‌کنیم. به این ترتیب که یک استان طی سال گذشته و امسال چه فعالیت‌هایی داشته و آیا نتیجه فعالیت‌هایش تفاوتی داشته است یا خیر. بنابراین، ما عملکرد هر استان را با خودش مقایسه می‌کنیم. البته اگر استان‌ها بخواهند وضعیتشان را در کشور بدانند، به خودشان سه پاسخ می‌دهیم: یکی مقایسه استان با خودش، یکی رتبه‌بندی کشوری، و دیگری رتبه‌بندی منطقه‌ای که همان مقایسه استان با استان‌هایی است که وضعیت مشابه آن را دارند.

ارزیابی عملکرد این معاونت‌ها براساس چه معیارهایی صورت می‌گیرد؟

این معیارها را ادارات کل تعیین می‌کنند؛ مثلاً اداره کل تربیت‌بدنی عناوینی را برای بررسی مشخص می‌کند. ارزیاب‌ها آن‌ها را با ابزاری که برای سنجش مشخص شده و امتیازدهی خاصی که برای آن‌ها مقرر گردیده است، بررسی می‌کنند. جمع‌بندی این موارد هم در ستاد توسط یک

ما براساس این ارزیابی، استان‌ها را با هم مقایسه نمی‌کنیم بلکه با عملکرد خودشان در دوره‌های زمانی متفاوت مقایسه می‌کنیم

گروه انجام می‌شود. اکنون هم ارزیابی سال بعد را در دست بررسی داریم و در حال اصلاح و تولید دفترچه تخصصی جدیدی برای ارزیاب‌ها هستیم.

آیین ارزیابی‌ها از نظر زمانی چگونه انجام می‌گیرند؟

به‌طور سالیانه انجام خواهند شد.

آقای سیدباقری، باتوجه به اینکه شما سال‌ها مسئول مرکز تربیت‌معلم بوده‌اید، اولویت‌هایتان برای آموزش و پرورش معلم تربیت‌بدنی چه بود؟

به ما به استنادی که در تربیت‌معلم تدریس می‌کردند حساس بودیم. مدرسان ما باید در رشته خود صاحب نام و صاحب نظر می‌بودند تا بتوانند معلمان خوبی پرورش دهند. به این ترتیب، معلم وقتی به استان خود بر می‌گشت می‌توانست اظهار کند که استادانش چه کسانی بوده‌اند. این نخستین موضوعی بود که به آن توجه می‌کردیم. ضمن اینکه ما بر مسائل اخلاقی و انسانی تأکید داشتیم؛ چرا که دانشجویان ما قرار بود معلم باشند. پس باید به روان‌شناسی مقاطع سنی اشراف می‌داشتند و می‌دانستند با دانش‌آموزان چگونه رفتار کنند. این نکات اولویت‌های ما در تربیت معلم تربیت‌بدنی بود. ضمن اینکه فرصت‌های خوبی فراهم کرده بودیم که دانشجویان تمرین‌های زیادی داشته باشند. در مرحله آخر هم کارورزی بود که دانشجویان در کنار یک معلم با تجربه در مدرسه قرار می‌گرفتند و آموخته‌های خود را به اجرا می‌گذاشتند. استادان راهنما هم به مدارس مراجعه می‌کردند تا بر کار دانشجویان نظارت کنند و ضعف‌های آن‌ها را برطرف سازند.

فکر می‌کنید در حوزه تربیت‌بدنی آموزش و پرورش بیشتر با چه مشکلاتی روبه‌رو هستیم؟

خوشبختانه اکنون نسبت به گذشته رشد داشته‌ایم. در مجموع، حدود ۸۰۰ نفر دکترای تربیت‌بدنی در مدارس ما فعالیت می‌کنند. تعداد کثیری از معلمان کارشناس ارشد تربیت‌بدنی هستند. خوشبختانه این معلمان دوره‌های گوناگونی را گذرانده‌اند و به مهارت‌های زیادی مجهزند. اما از نظر تعداد معلمان تربیت‌بدنی کمبود داریم. باید به سرعت به تعداد معلمان تربیت‌بدنی افزوده شود تا بتوانیم این کمبود را برطرف کنیم. اگر

بتوانیم برای معلمان تربیت‌بدنی امتیازاتی قائل شویم، تعداد بیشتری از افراد به معلمی در رشته تربیت‌بدنی تشویق می‌شوند. اگر کمبود تعداد معلمان برطرف شود، ما با مشکل دیگری مواجه نیستیم. به خصوص در سه پایه اول دوره ابتدایی باید معلم مخصوص تربیت‌بدنی وجود داشته باشد؛ چرا که اگر در این سه پایه تربیت‌بدنی را تقویت کنیم، آینده دانش‌آموزان را تا سال آخر تحصیلی تضمین کرده‌ایم.

تربیت‌بدنی در مدارس ما باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد که بتوانیم وضعیت آن را مطلوب ارزیابی کنیم؟

تربیت‌بدنی وجوه گوناگونی دارد. اگر بخواهیم دانش‌آموزان با ورزش و تربیت‌بدنی انس داشته باشند، باید به این درس اهمیت دهیم. امکانات و نیروی انسانی، ابزارها و راهنمای معلم در این زمینه می‌تواند کمک کند. علاوه بر این، باید برای بالا بردن انگیزه دانش‌آموزان مسابقاتی برگزار کنیم که اکنون المپیادهای ورزشی و طرح‌های دیگر به این موضوع کمک می‌کنند. دانش‌آموزان با همه وجودشان در کلاس تربیت‌بدنی حاضر می‌شوند. به‌طور خاصی به این درس علاقه‌مندند و حتی حرف شنوی بیشتری از معلم تربیت‌بدنی دارند. اینجاست که می‌توانیم مسائل دیگری را که می‌خواهیم دانش‌آموزان به آن آراسته شوند، ارائه دهیم.

بنابراین معلم تربیت‌بدنی باید ویژگی‌هایی داشته باشد. در این زمینه چه توصیه‌ای به معلمان دارید؟

معلمان خود باید عامل باشند؛ یعنی به آنچه می‌خواهند در دانش‌آموزان شکل بگیرد، عمل کنند. دانش‌آموزان به معلمان، به ویژه معلمان تربیت‌بدنی، علاقه و ارادت دارند و گمان می‌کنند هر چه آن‌ها انجام می‌دهند درست و زیباست. پس، این معلمان باید از لحاظ اخلاق و ادب و متانت الگوی دانش‌آموزان باشند. اگر می‌خواهند موضوعی را در دانش‌آموزان پرورش دهند، باید ابتدا در خودشان نمود داشته باشد. علاوه بر این، معلمان تربیت‌بدنی باید تمرین زیادی داشته باشند. در این صورت، وقتی به مدرسه‌ای می‌روند که دانش‌آموزان آمادگی بالایی دارند، توان آموزش به آن‌ها را خواهند داشت. پس، معلمان باید به یاد داشته باشند که زیر ذره بین دانش‌آموزانند و باید در حد کمال خود را آماده کنند.

اگر بتوانیم برای معلمان تربیت‌بدنی امتیازاتی قائل شویم، تعداد بیشتری از افراد به معلمی در رشته تربیت‌بدنی تشویق می‌شوند